

SVALBARD MUSEUM

FORMIDLINGSPLAN 2017-2021

Museumsgruppa på runde til kulturminner fra krigen

Herdis Lien, 9.3.2017

INNLEDNING

Formidlingen ved Svalbard Museum tar utgangspunkt i at museets oppgave er å ta vare på og forvalte Svalbards kultur og historie. Museets kunnskapsbank og samlinger skal, sammen med ekstern kompetanse og kunnskap relatert til øygruppens historie og naturgrunnlag, danne grunnlag for formidlingen.

Svalbard Museum ønsker å utvikle sin formidlingsevne i samarbeid med brukerne og å utvikle gode pedagogiske metoder som møter brukerne. Dette innebærer også å prøve ut nye metoder for formidling. Formidlingsplanen er også viktig for vår formidling til politikere og beslutningstakere. Denne planen bygger på formidlingsmålene og føringene som ligger i strategiplanen for Svalbard Museum 2006- 2010, samt erfaringer fra de siste årene.

Svalbard Museum har avtale om samarbeid med de andre samlingene på øygruppa.

Museet har til sammen ca. 40.000 gjenstander, flere tusen fotografier, arkivmateriale og boksamling.

Det er 6 fast ansatte og 3 engasjement ved museet. I tillegg kommer skrankepersonell i varierende antall.

De fleste er medvirkende i formidlingsarbeid i varierende grad.

OVERORDNET MÅL

Ifølge de langsiktige målene for 2006- 2010 har Svalbard Museum som ambisjon å være «Norges utstillingsvindu på Svalbard»: en arena for læring om norsk virksomhet og forskning i Arktis og for formidling av Svalbards egenart og kunnskapsverdier. I dette ligger også å skape tilhørighet og identitet i et samfunn preget av stor utskiftning av folk gjennom å formidle historie og kunnskap. Museet har jobbet aktivt med formidling siden starten og de fleste ansatte deltar på en eller annen måte i dette arbeidet.

Arbeidet er ressurskrevende og har måttet gå på

bekostning av andre oppgaver. Formidlingsarbeidet er allikevel vurdert som så viktig, at vi prioriterer dette.

MÅLGRUPPER

BARN OG UNGE/SKOLEKLASSER

Skolefritidsordningen(Museumsgruppa), øvrige tilbud, bl.a. tilpassede pedagogiske opplegg, utstillinger og prosjektarbeid.

TURISTER/ØVRIG PUBLIKUM (HELÅRSTILBUD)

Utstillinger, formidling ved omvisninger, arrangement.

Museet som arena for andre kulturuttrykk som for eksempel litteratur, billedkunst.

LOKALBEFOLKNING, LAG OG FORENINGER

Utstillinger. Museet som arena for arrangementer som aktivitetsdager, foredrag, seminarer. Faglig rådgivning, deltakelse i faglige utvalg, foredrag osv.

SPESTALTEMAER VED SVALBARD MUSEUM

I tillegg til basisutstillingen som presenterer Svalbards natur-og kulturhistorie har vi skiftende utstillinger i tilstøtende lokaler. Temaene for disse varierer med hva som er tilgjengelig og blir tilbudt oss. Samtidig skal Svalbard Museums formidling avspeile hendelser, jubileer, forskningsresultat og aktuelle problemstillinger i Arktis som for eksempel klimaspørsmål.

FORMIDLERE

ANSATTE

Alle ansatte deltar på sin måte i formidlingsarbeidet i større eller mindre grad. Museet har en formidlingsleder. Det ville være ønskelig med mer stillingsressurser til formidlingsarbeidet. Det er viktig å stimulere de ansatte til økt bevissthet og kunnskap om formidling.

OMVISERPERSONELL

Svalbard Museum har ikke faste omvisere ansatt. I utgangspunktet er utstillingen med tilhørende katalog ment å være selvforklarende. Vi tar likevel mot bestillinger på omvisning av ulike grupper. Disse omvisningene utføres av de fast ansatte. Turistbedriftene har sine egne guider som får opplæring i museet hvert år. I tillegg får deltakerne på SGO(Svalbardguideopplæringen) en gjennomgang av vår utstilling. Museet skal sørge for god opplæring og instruksjer til omviserpersonellet, slik at formidlingen blir best mulig.

Skrankepersonalet får opplæring i det grunnleggende i utstillingen, og svarer på spørsmål.

ANDRE

Museet trekker ofte inn folk som kan holde foredrag mv om ulike aktuelle tema.

FORMIDLINGSFORMER

Museenes samfunnsoppgave defineres bl.a. i ABM-meldinga, referert til i Stortingsmelding nr. 49:

"Museene skal gi både kunnskap og opplevelse. De skal være tilgjengelige for alle og være relevante og aktuelle samfunnsinstitusjoner som fremmer kritisk refleksjon og skapende innsikt."

"Formidlingstiltaka seier en god del om kva rolle musea har, og kan eller bør ha i samfunnet. Det vil vera allmenn semje om at musea bør medverka til å stø opp under sentrale verdiar som samfunnet vårt byggjer på, at dei bør auka folks attrå etter kunnskap, og at dei bør fremja toleranse overfor kulturelle skilnader. Dessutan er det teneleg at musea i mange samanhengar utøvar ein problemorientert samfunnskritisk funksjon."

Gjennom ulike former for formidling vil Svalbard Museum arbeide for å fylle denne rollen.

UTSTILLINGER

Basisutstillingen: «Liv i lys og is»:

Utstillingen viser at livsbetingelsene for Svalbard kommer av Vest-Spitsbergen-strømmen. Milde luftstrømmer fra sør og det varme atlantiske vannet gir et relativt varmt klima langs vestkysten av Spitsbergen. Dermed har Svalbard et rikt liv i havet og på land, noe som blir illustrert gjennom foto, installasjoner, preparater, film, modeller og tekst. Oppdagelsen av Svalbard i 1596 førte til utforskning og ressursutnyttelse. Den tidlige utforskningen var sammenvevde momenter blandet av kartlegging, eventyrlyst og lengst mot nord- rekorder. Museet viser ekte gjenstander fra Willem Barentsz' siste overvintring på Novaja Semlja i 1597 til rester etter Andrées tragiske ballongferd mot Nordpolen i 1897.

Hvalfangsten ble en viktig inntektskilde for sjøfartsnasjonene i Europa på 1600- tallet. I museet finnes originale hverdagsklær fra det europeiske hverdagslivet og redskaper som ble benyttet i fangst og utvinning av hvalspekk til olje. Her er det også bygd opp en illustrativ modell som viser utvinningen av hvalens spekk, mens gamle stikk og illustrasjoner synliggjør det dramatiske møtet med arktis.

Fra den europeiske hvalfangsten hvor grønlandshvalen nesten ble helt utryddet, til pomorene og nordmennenes utnyttelse av Svalbards fangstressurser blir publikum introdusert til Svalbards geologi og malmutvinning. Ei illustrativ lavstrosse er bygd opp slik at barn kan komme tett på arbeidsforholdene til tidligere gruvearbeidere. Samtidig er et rekonstruert svaneøgleskjelett installert slik at kommende generasjoner kan få innblikk i paleontologens feltsituasjon.

Utstillingen synliggjør forbindelsen mellom hav og land gjennom en installasjon hvor fugler flyr fra fuglefjell til havet og tilbake igjen. Livet i havet og omgivelsene rundt har stor innflytelse på livet på land. Sjøfuglene transporterer massevis av næringsstoffer fra hav til land. Miljøet ved fuglefjellet gir ikke bare liv til polarreven, men er også et fangstgrunnlag for mennesker.

Utstillingen avslutter med det moderne samfunn som innebærer moderne gruvedrift, forskning og turisme. Svalbard Museum inviterer alle som bor eller besøker Svalbard til en innsiktsfull opplevelse i museet.

Tiltak: Basisutstillingen bør hvert år evalueres, selv små endringer kan gi ny

kunnskap/forståelse for et fast publikum. Endringer/repasjoner/utvidelse av utstillingen må gjøres i samsvar med eksisterende design, evt i samarbeid med utstillingsdesignerene. Dette gjelder også mindre endringer.

Det bør arbeides mot å ta i bruk nye formidlingsformer som QR-koder og nettbrett. Dette er spesielt viktig i midtre del av utstillingen, der tekstene bare er på norsk.

Temporære utstillinger:

Disse står over noe kortere tid og kan for eksempel lages i forbindelse med arrangement og temaer som museet arbeider med. For tiden er lokalet utleid 9 mnd. I året, museet kan derfor bare ha egne utstillinger i perioden oktober-desember.

Tiltak: Museet bør ha som mål å selv produsere minst en mindre temporær utstilling i året.

Vandreutstillinger står også i en avgrenset periode.

Tiltak: Svalbard Museum bør ha som mål å låne inn vandreutstillinger som tilbys og som har relevante tema. Begge disse tiltakene kan være hensiktsmessige for å nå ut til et større publikum og for å øke folks bevissthet om museet.

Magasin

Bare en liten del av Svalbard Museums samling er utstilt. Museet har nytt klimaregulert magasin i samme bygning som museet, med gjenstander, fotosamling, arkivalia og verksteder. I tillegg har museet et kaldmagasin for store og stabile gjenstander i det gamle grisefjøset(tidligere museum). Gjenstander og foto blir kontinuerlig registrerte og publiserte på Digitalt Museum og egen fotoweb.

Tiltak: Fortsette med å tilby omvisninger i magasin for grupper som ønsker det, lage studiesamlinger på ulike tema som er tilgjengelige i magasinet, arrangere «åpent magasin», gjennomføre undervisningsopplegg om samlingsforvaltning.

Publisere på Digitalt Museum.

Videreføre digitaliseringen av fotosamlingen, publisere på nett.

Rydde opp i og digitalisere arkivaliasamlingen, publisere aktuelt materiale via passende kanal.

Andre samlinger

Det finnes 5 andre norske samlinger. Disse er: Ny-Ålesund By- og gruvemuseum, eier Kings Bay A/S, samlingene på Bjørnøya og Hopen, eier Vervarslinga for Nord-Noreg, gjenstander samlet i Svea, eid av SNSK, samt Gruve 3, også tilhørende SNSK. I tillegg finnes det gjenstandssamling/utstilling i Barentsburg, en fotosamling eid av SNSK og en som tilhører Kings Bay A/S. Det er et mål å få registrert alle samlinger på Svalbard i en felles database. Dette arbeidet pågår kontinuerlig. Hopen, Ny-Ålesund og Gruve 3 er ferdigstilte mhh registrering av gjenstander, og utstillinger/formidling er ferdige. Svalbard Museum har fungert som rådgivende instans i forbindelse med oppretting av nye formidlingstiltak ved de andre samlingene. Arkeologisk materiale fra samlingen i Barentsburg er flyttet til Svalbard Museum og blir registrert her. Kings Bays foto er digitaliserte og publiserte via vår nettløsning. SNSKs fotosamling er deponert hos oss, men vi har ikke tilgang til å publisere materialet. Bjørnøyamaterialet er registrert i databasen, og arbeidet med å lage en ny utstilling der nede forventes ferdig i 2018.

Tiltak: Ferdigstille arbeidet med utstillingsplanene på Bjørnøya. Starte arbeidet med å registrere materialet som finnes i Svea. Avklare hvordan Store Norske sin fotosamling skal forvaltes framover og evt. publisere den på nett sammen med vår egen. Sjekke om det kan finnes enda flere samlinger på øygruppa, i institusjoner, privatsamlinger osv. og få dette registrert.

PEDAGOGISKE OPPLEGG

Aktiviteter som retter seg direkte til skole og barnehage kalles pedagogiske opplegg.

Sfo:

Museet har siden 1991 drevet en populær og vellykket skolefritidsordning. To grupper i året, hver på 6 elever fra 2-4 klasse, møtes på museet en dag i uken.

Skolefritidsordningen har undervisning i 10 temaer fra Svalbards kultur- og naturhistorie. Bakgrunnen for tilbudet var at barna i Longyearbyen ikke har samme kontakt med besteforeldregenerasjonen som på fastlandet og derfor ikke blir oppdratt med historiefortellinger og tradisjoner.

Barne- ungdomsskole og videregående skole:

Utstillingskonseptet baserer seg på Svalbards naturgrunnlag. Naturgrunnlaget skal fungere som referanse for forståelse av både naturen og kulturhistorien.

Følgende kunnskapsmål er satt for utstillingen:

1. Kjenne hovedtrekkene i Svalbards økologi, det store samspillet.
2. Kjenne hovedtrekkene i landformer, geologi og ressursutnyttelse.
3. Kjenne hovedtrekkene i Svalbard historie gjennom kulturminnene.
4. Kjenne de viktigste problemstillingene knyttet til klima og miljøendringer i Arktis.

Konseptet har et tredelt formidlingsnivå. Første nivå skal kunne informere og handtere store grupper. Det blir en oversiktlig og informativ del hvordan ressursgrunnlaget har dannet basis for utnyttelsen av øygruppa og historikken. Andre nivå er et tilbud til fordypning og krever mer aktiv studie av foto, plansjer og tekst, mens det tredje nivået skal vekke undring og stimulere til læring. Spesielt viktig er det å gi et tilbud til ungdom i grunnskolen og videregående skole.

Fra 2012 har museet ferdige undervisningsopplegg for alle klassetrinn, basert på Kunnskapsløftet, skolens «Arktiske plan» samt de enkelte fag. Noen av disse er ment å være formidlet via museets personale, mens andre er utarbeidet med tanke på at skolen selv oppsøker museet. Oppleggene våre er da ment som inspirasjon og hjelpemiddel for læreren/elevene.

Alt pedagogisk materiale er lagt ut på museets nettside, og tilgjengelig for alle.

Museet har en samarbeidsavtale med Longyearbyen skole, hvor det er skissert hvordan skolen kan benytte utstillingen til kultur- og naturhistoriske prosjektarbeid og til aktiv læring i naturvitenskap. Utstillingen skal derfor også fungere som et utvidet klasserom for flere klassetrinn. Lignende avtaler bør også kunne inngås om andre temaer. Opplegget skal være et tilbud både til den lokale skolen og til skoler ellers i Norge.

Det er utført et opplegg om hvalfangst(spekkoking) i samarbeid med Sysselmannens kultuminneavdeling.

Tiltak: Tydeliggjøre tilbudene til skolene ved å synliggjøre aktualiteten. Gjøre dem mer eksklusive ved å tilby dem kun i en avgrenset periode

Videreføre spekkokingsprosjektet.

Tilby undervisningsopplegg i forbindelse med nye utstillinger.

Sørge for varierende formidlingsformer.

AKTIVITETER

Som aktivitet regnes egne arrangementer og samarbeidsarrangementer med andre, museet som arena for ulike kulturuttrykk og aktivitetsdager. Museet har et stort antall foredrag, boklanseringer, filmvisninger, omvisninger i magasinene, bokauksjon mm i løpet av året. Disse arrangementene er åpne for alle.

I tillegg tilbys av og til spesialopplegg for skolen, juleverksted, aktiviteter med fokus på natur- og kulturhistorie, magasinbesøk mm.

Tiltak: Videreføre samarbeid med andre aktører på områder dette faller naturlig,

Videreføre og videreutvikle eksisterende arrangement samt utvikle nye aktiviteter for turister og fastboende.

OMVISNINGER

Omvisninger er fortsatt en svært viktig formidlingsmetode. Omviser tar de besøkende rundt og forteller om museets bygninger, gjenstander og historie. Det blir foretatt opplæring av eksterne guider fra turoperatørene, og det er utarbeidet en veiviser for guidene.

Museet skal sørge for at det gis en best mulig framstilling av historien.

Tiltak: Det er viktig å kvalitetssikre omvisermanus på flere språk; norsk, engelsk og tysk.

Utarbeide supplerende manus om museets spesialtema.

Kvalitetssikre omviserpersonell. Invitere til fellestreff for alle omvisere i løpet av sesongen for utveksling av erfaringer osv. Hver sesong evalueres.

PUBLIKASJONER

Museet har trykte guider til utstillingen på 4 språk.

Museet utgir en skriftserie. Det er ønskelig å publisere noe mer av den kunnskapen vi produserer.

Tiltak: Diskutere mulige formidlingskanaler for egenprodusert materiale, arbeide for å skaffe de nødvendige ressursene. Produsere museumsguiden også på spansk, evt. russisk og italiensk.

AVISARTIKLER/OMTALE

Museet har brukt lokalpressen aktivt til å få omtale av arrangement og har også bidratt med tekster og bilder fra samlingene. Det er viktig å ha et aktivt og godt forhold til lokalpressen, som er det største mediet som gjør museet kjent.

Tiltak: Alltid se etter mulige nyhetsvinklinger ved museets fortløpende arbeid. Sende ut pressemelding i rett tid før arrangement.

INTERNETT

Museet fikk nye nettsider i 2015. Siden kan brukes aktivt av norske og utenlandske turister, skoleelever og er for øvrig tilpasset en aktiv og informativ bruk.

Vi har i tillegg en facebookprofil og en Twitterkonto.

Tiltak: Lage plan for formidlingen via museets nettsider. Prosedyren med utlegging av materiale bør bli bedre kjent slik at alle ansatte kan gjøre dette selv.

Det bør jobbes for å få sidene mindre statiske.

SKILTING

Skiltene skal gi informasjon på flere nivåer. Skiltinformasjonen skal skape gjenkjenning.

Tiltak: Bruke plakater til skiltene fra profesjonell leverandør, sørge for at skiltene samsvarer med den grafiske profilen til museet og oppdateres/fornyres ved behov.

MARKEDSFØRING

Svalbard Museum har noen utfordringer når det gjelder å gjøre museet mer kjent for lokalbefolkning og tilreisende. Lokalbefolkningssegmentet gjelder særlig den utenlandske befolkningen i byen og folk som tradisjonelt ikke oppsøker kulturinstitusjoner som håndverkere og arbeidere i ulike firma. Vi har en reklamefilm gående på flyplassen, det blir sendt ut informasjon til cruiseskipene, og vi har stand på kaien i cruisesesongen.

Tiltak: Ta direkte kontakt med miljøene, lage tilbud med lav terskel for deltaking, spesialomvisninger på for eksempel thai.

ØVRIGE TILTAK FOR Å BEDRE FORMIDLINGEN

Kurs og videreutdanning av de ansatte og alle som arbeider med formidling ved museet, spesielt på oppdatering av nettsiden.

Leie inn eksterne hjelpere til å formidle spesialtemaer.

Modernisere formidlingsmetodene – for eksempel ved å innføre QR-koder eller tilsvarende enkelte steder i utstillingen.

Evaluerer/dokumentere alle formidlingsopplegg etter hvert som de er etablert.

Bruke aktivitetskalenderene til VisitSvalbard og Longyearbyen Lokalstyre mer aktivt

Foreta publikumsundersøkelser.

Planen justeres ved behov i planperioden.

KILDER

Planen er utarbeidet med følgende dokumenter som bakgrunnsmateriale:

«Svalbard Museum fra 2006-2010 – Langsiktige mål»

Relevante Stortingsmeldingsmeldinger, deriblant ”Framtidas museum” St.melding nr. 49, forutsetninger for tilskudd fra KKD til museene m.m.

Nettsiden www.svalbardmuseum.no

.